

ЛАТИНСЬКІ НАЗВИ ХВОРОБ ЯК СПОСІБ УНИКНЕННЯ ЕМОЦІЙНОЇ ОЦІНКИ В МЕДИЦИНІ

Актуальність теми зумовлена необхідністю дотримання принципів професійної нейтральності та етичності в медичній комунікації. У сучасній медичній практиці процес встановлення та повідомлення діагнозу є не лише клінічною, а й комунікативною процедурою, що безпосередньо впливає на психологічний стан пацієнта. Вибір мовних засобів у цьому контексті має принципове значення, адже некоректно сформульоване повідомлення може викликати страх, тривожність, паніку або навіть стигматизацію. Саме тому особливої актуальності набуває проблема використання нейтральної, стандартизованої та позбавленої емоційного забарвлення медичної термінології.

Одним із ефективних засобів забезпечення об'єктивності медичного мовлення є застосування латинських назв хвороб. Латинська мова традиційно виконує роль основи медичної термінології та є універсальним інструментом професійної комунікації в міжнародному медичному середовищі. Її використання забезпечує точність, однозначність і стабільність термінів, що особливо важливо в умовах міждисциплінарної та міжкультурної взаємодії.

Для досягнення мети дослідження використаний компаративний аналіз латинської та української номенклатури хвороб з метою виокремлення деемоціоналізаційного потенціалу професійної мови лікаря

Історично латина закріпилася як мова науки та медицини ще в період Середньовіччя і Ренесансу, коли формувалися основи європейської медичної освіти. Багато клінічних термінів мають латинське або греко-латинське походження, що забезпечує їхню міжнародну зрозумілість. На відміну від національних мов, які постійно розвиваються та змінюються, латинська мова є стабільною, що дозволяє зберігати сталість і точність медичних понять.

Особливістю латинської медичної термінології є її нейтральний характер. Латинські назви хвороб позбавлені експресивності, образності та емоційного забарвлення, що притаманні повсякденному мовленню. Це пов'язано з тим, що латина функціонує як штучно підтримувана мова науки, а не як жива розмовна система. Внаслідок цього вона не викликає безпосередніх асоціацій у пацієнтів і не активізує емоційні реакції на рівні побутового сприйняття.

Ця особливість чітко простежується при порівнянні латинських назв із їх українськими відповідниками (табл. 1).

Таблиця 1 — Порівняння латинських назв хвороб та їх емоційного сприйняття

Латинська назва	Український відповідник	Характер сприйняття
diabetes mellitus	цукровий діабет	викликає тривогу, асоціюється з хронічним станом
insufficiencia cordis	серцева недостатність	сприймається як загрозливий стан
neoplasma malignum	злюкисна пухлина	асоціюється зі страхом і тяжким перебігом

morbus infectiosus	інфекційна хвороба	викликає настороженість
--------------------	--------------------	-------------------------

Джерело: сформовано автором

Як видно з таблиці 1, латинські терміни функціонують як нейтральні клінічні позначення, тоді як їхні переклади українською мовою викликають більш виражені емоційні реакції через зрозумілість і наявність соціально сформованих асоціацій. Таким чином, латинська форма сприяє зниженню рівня емоційного напруження та дозволяє зосередити увагу на суті захворювання.

Окрім деемоціоналізаційної функції, латинська термінологія виконує низку інших важливих функцій у медичній комунікації (табл. 2).

Таблиця 2 — Функції латинських назв хвороб у медичній комунікації

Функція	Зміст прояву
Номінативна	Точне позначення захворювання
Стандартизаційна	Уніфікація медичних термінів
Комунікативна	Забезпечення взаєморозуміння між лікарями
Деемоціоналізаційна	Зниження психологічного впливу
Етична	Дотримання норм деонтології

Джерело: сформовано автором

Використання латинських назв також сприяє підвищенню точності медичної документації. Уніфікованість термінів мінімізує ризик неправильного тлумачення діагнозів, особливо в умовах міжнародної співпраці. Це є важливим чинником забезпечення якості медичної допомоги та безпеки пацієнтів.

Значну роль латинська термінологія відіграє і в контексті медичної етики. Професійне мовлення лікаря має відповідати принципам об'єктивності, коректності та поваги до особистості пацієнта. Використання нейтральних термінів дозволяє уникнути оцінних суджень і зменшити ризик психологічної травматизації. Це особливо важливо у випадках повідомлення складних або тяжких діагнозів.

Водночас варто підкреслити, що ефективність використання латинських назв залежить від комунікативної компетентності лікаря. Надмірне використання латини без пояснення може створити бар'єр у спілкуванні та знизити рівень довіри пацієнта. Тому оптимальним є поєднання латинської термінології з доступним поясненням українською мовою.

З метою узагальнення доцільно виокремити основні переваги та можливі обмеження використання латинських назв у медичній практиці (табл. 3).

Таблиця 3 – Переваги та обмеження використання латинських назв хвороб

Переваги	Обмеження
Нейтральність формулювань	Може бути незрозумілою пацієнту
Точність і однозначність	Потребує додаткового пояснення
Стандартизація	Ризик формального спілкування
Зниження емоційного впливу	Можлива дистанційованість лікаря
Нівелювання «захисної» функції професійної мови	Збільшення доступності для самостійного трактування пацієнтами

Джерело: сформовано автором

Таким чином, використання латинської медичної термінології є ефективним засобом деемоціоналізації професійного мовлення лікаря. Вона забезпечує точність, стандартизованість і етичність комунікації, сприяючи

формуванню довірливих відносин із пацієнтом. Водночас її застосування потребує виваженого підходу, що поєднує наукову коректність із доступністю викладу.

Отже, латинські назви хвороб відіграють важливу роль у сучасній медицині як інструмент нейтральної та професійної комунікації. Їх використання сприяє підвищенню якості медичного спілкування, збереженню психологічного комфорту пацієнта та дотриманню принципів медичної етики, що є невід'ємною складовою професійної діяльності лікаря.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Олексієнко А. В. Особливості формування латинської медичної термінології у фаховій підготовці студентів // Наукові записки з філології. – 2021. – № 14. – С. 50–56. URL: <https://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/15234>.
2. Олексієнко А. В. Професійна мовна компетентність майбутніх медичних працівників // Актуальні проблеми сучасної лінгвістики. – 2022. – № 3. – С. 38–44. URL: <https://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/17892>.
3. Пономарьова О. М. Професійна комунікація в медицині: етичні та лінгвістичні аспекти. – Харків : Право, 2019. – 212 с. URL: https://library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/detail.php3?doc_id=2045678.